

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**XIII Всеукраїнська науково-практична конференція
з міжнародною участю**

Присвячена 140-річчю НУХТ

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ
ТА ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ»**

Київ НУХТ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ХІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

Присвячена 140-річчю НУХТ

***ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ
ТА ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ***

21 травня 2024 р.

Київ НУХТ 2024

12. КАТЕГОРІЮВАННЯ СПОРТИВНО-ТУРИСТИЧНОГО МАРШРУТУ І ЙОГО ВИЗНАЧАЛЬНИХ ПЕРЕШКОД

Сологуб Ю.І., к.геогр.н.,

Рудев І.М., ст. викладач,

*Національний університет харчових технологій
(НУХТ), м. Київ*

Вступ. Єдина всеукраїнська спортивна класифікація (категоріювання) туристських маршрутів (ЄВСКТМ) визначає основні принципи, вимоги і технологію класифікації спортивних маршрутів і визначальних перешкод (факторів) по всіх видах туризму.

Актуальність теми. Класифікація спортивних маршрутів проводиться відповідно до єдиної технології і вимог, приведених у цьому нормативному документі (ЄВСКТМ). При цьому на підставі ЄВСКТМ і залежно від виду туризму, цілей категоріювання (рішення спірних питань, суддівство чемпіонату, випуск на маршрут при першопроходженні ділянок і ін.) можливі два основні методи категоріювання: 1). Використання ЄВСКТМ і видової методики категоріювання; 2). Використання ЄВСКТМ і ПЕМ по видах спортивного туризму.

Результати та обговорення. Основними показниками, що визначають категорію складності походу є локальні перешкоди (ЛП) (перевали, вершини і ін.) і інші фактори, характерні для окремих видів туризму (район, сумарний перепад висот, автономність і т.п.) У кожному виді туризму є свої типові перешкоди і фактори, що відображають його специфіку.

Маршрути вищої категорії складності містять важчі перешкоди або більшу кількість (рівень) факторів.

Визначальними перешкодами (ВП) або факторами (ВФ) маршруту називаються перешкоди (фактори), що складають суттєвий вплив на категорію його складності. Зумовлюючими перешкодами (ЗП) або факторами (ЗФ) є перешкоди (фактори), що мають на одну категорію (пів категорію) складності (рівень) нижче ВП, і впливають на загальну напруженість і складність маршруту.

При категоріюванні маршрутів в першу чергу враховуються визначальні перешкоди (ВП) і фактори (ВФ).

Локальними перешкодами (ЛП) – називаються перешкоди, які мають невелику протяжність і характерні тим, що вимагають від туристів при їх подоланні відповідний рівень технічної майстерності, і, як правило, використання спеціального споряджень.

При категоріюванні гірських, водних і спелеомаршрутів в першу чергу враховуються ЛП - перевали, траверси хребтів, вершини, печери, пороги і т.п., які дають туристам технічний досвід необхідний для проходження подальших маршрутів.

Протяжні перешкоди (ПП) – це перешкоди, які відрізняються від ЛП значною протяжністю і вимагають від туристів при їх подоланні значних

фізичних сил. ПП широко представлені в пішохідних, лижних, вело -, автомо, кінних і парусних маршрутах.

Категорія складності (к.с.) перешкоди визначається тим, який рівень кваліфікації, технічної майстерності і фізичної підготовки потрібен для її безпечного проходження.

Еталонним маршрутом називається маршрут, що має мінімальний набір ВП і ВФ, необхідний для віднесення його до тієї або іншої категорії складності. Еталонні маршрути туристських регіонів можуть мати різну кількість ВП залежно від наявності в регіоні різних ВФ.

Комбінованим вважається похід, складові частини якого представляють спортивні маршрути з різних видів туризму або мають перешкоди з різних видів туризму. Категорія складності комбінованого маршруту визначається залежно від кількості ВП (ВФ) з різних видів туризму, включених у маршрут.

Маршрути походів повинні бути, як правило, безперервними, без розривів, викликаних без необхідності перебування в населеному пункті.

У випадках зв'язки ділянок маршруту (річок, гірських масивів і т.п.) або ЛП допускається використання транспорту в межах даного туристського району, якщо це обґрунтовано логікою походу, не порушує його цілісності і сприяє більшому освоєнню регіону групою.

К.с. такого маршруту визначається виходячи з мінімально необхідної кількості ВП для даної к.с. даного виду туризму, а також з урахуванням ВФ туристського району (при цьому кількість ВП перешкод може бути збільшена в порівнянні з тим, яка приведена в ПЕМ для відповідного регіону).

Категорія складності такого маршруту визначається мінімально необхідною кількістю визначальних перешкод відповідної категорії складності з урахуванням ВФ, наприклад географічного регіону.

Висновок. Таким чином, при порівнянні з ПЕМ і КП технічна складність перешкод, їх різноманітність, район і інші фактори маршруту, що класифікується, повинні бути не нижчими, ніж параметри еталонного маршруту з ПЕМ для даного туристського регіону.

Багатоваріантна технологія класифікації викликана специфікою видів туризму і наявністю, наприклад, у пішохідного, лижного, парусного і інших видів, крім локальних перешкод,- визначальних факторів маршруту, що в значній мірі визначають складність маршруту (географічний показник району, автономність маршруту, сумарний перепад висот, набраний групою на маршруті, напруженість маршруту і ін.).

Література

1. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм : навч. посіб. Т. : Навчальна книга – Богдан, 2009. 304 с.
2. Дехтяр В. Д. Основи спортивно-оздоровчого туризму. К. : Науковий світ, 2002. 201 с.